

یادداشت علمی

گزارش دو گونه زنبور پارازیتوئید پروانه‌ی *Helicoverpa armigera*

(Lep.: Noctuidae) از ایران

سعید قدیری راد^۱، ابراهیم ابراهیمی^۲ و عباس اکبرپور^۱

۱- بخش تحقیقات آفات و بیماری‌های گیاهی، مرکز تحقیقات کشاورزی استان گلستان، صندوق پستی: ۴۹۱۵۶۷۳۳، گرگان، ۲- بخش تحقیقات رده‌بندی حشرات، موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، صندوق پستی: ۱۴۵۴-۱۹۳۹۵، تهران.

Report of two parasitoid wasps on *Helicoverpa armigera* (Lep.: Noctuidae) from Iran

S. Ghadiri Rad¹, E. Ebrahimi² and A. Akbarpoor¹

1. Plant Pests & Diseases Research Department, Gorgan Agricultural Research Station, P.O. Box 49156-363, 2. Insect Taxonomy Research Department, Iranian Research Institute of Plant Protection, P.O. Box 19395-1454, Tehran.

Abstract

In a two-year study on natural enemies of tomato fruit worm, *Helicoverpa armigera* (Hubner) (Lep.: Noctuidae) in Golestan province, two parasitoid wasps belonging to the family Ichneumonidae were identified, which are newly recorded from Iran: 1. *Hyposoter didymator* (Thunberg), which was collected in 8 July 2003, in Seyed-Miran, 9 Km west of Gorgan, and 2. *Ctenichneumon panzeri* (Wesmael), which was collected in 20 July 2003 at Gorgan Agricultural Research Station. These two species were identified by Dr K. Horstmann, Universitaet Wuerzburg, Germany and Dr E. Diller, Zoologische Staatssammlung Munchen, Germany, respectively.

در مطالعه‌ی انجام شده طی سال‌های ۸۲-۱۳۸۱ در استان گلستان روی دشمنان طبیعی پروانه‌ی *Helicoverpa armigera* (Hubner) (Lep.: Noctuidae) دو گونه زنبور پارازیتوئید مرحله‌ی لاروی از خانواده‌ی Ichneumonidae مورد شناسایی قرار گرفت که برای اولین بار از ایران گزارش می‌شوند:

***Hyposoter didymator* (Thunberg)**

طول بدن ۵-۶ میلی متر، سر و سینه سیاه رنگ، شاخک‌ها ۳۲ بندی، پیش‌ران‌ها کاملاً رشد کرده و قهوه‌ای تیره تا سیاه رنگ، شکم هفت بندی به رنگ قهوه‌ای روشن که در انتها کمی به تیرگی می‌گراید. در تاریخ ۱۷ تیر ۱۳۸۲ از پرورش ۵ لارو جمع‌آوری شده در مزرعه‌ی گوجه فرنگی اطراف روستای سید میران واقع در ۹ کیلومتری غرب گرگان به دست آمد.

***Ctenichneumon panzeri* (Wesmael)**

طول بدن ۱۰-۱۴ میلی متر، در ماده‌ها قسمت‌های زیرین بندهای شکم فاقد چین خوردگی میانی، در نرها حاشیه‌ی جلویی ترزیت‌های ۴، ۵ و ۶ به رنگ سفید عاجی و استرنیت ۲ دارای یک قسمت کم رنگ غشایی در وسط است. در تاریخ ۲۹ تیر ۱۳۸۲ از سه عدد لارو آفت جمع‌آوری شده در ایستگاه تحقیقات کشاورزی گرگان که تا مرحله‌ی شفیرگی پرورش داده شدند به دست آمد، اما در سالیان گذشته به دفعات توسط نگارنده‌ی سوم از نقاط مختلف استان جمع‌آوری شده است. این گونه به منظور استفاده در کنترل بیولوژیک از پاکستان به نیوزلند وارد شده است (Mohyuddin & Shah, 1977).

گونه‌ی اول توسط دکتر K. Horstmann در دانشگاه Wuerzburg آلمان و گونه‌ی دوم توسط دکتر E. Diller در موزه‌ی ملی جانور شناسی مونیخ آلمان مورد شناسایی قرار گرفت. هر دو گونه در کلکسیون بخش تحقیقات رده بندی حشرات موسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور نگهداری می‌شوند.

منابع

- Mohyuddin, A. I. & Shah, S. (1977) Biological control of *Mythimna separata* (Lep.: Noctuidae) in New Zealand and its bearing on biological control strategy. *Entomophaga* 25, 123-128.